

RÄÄKKYLÄN KUNTA

ESIOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

Sisältö

1 Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

- 1.1 Tehtävä
- 1.2 Yleiset kasvatuksen ja oppimisen tavoitteet

2 Esiopetuksen toteuttaminen

- 2.1 Esiopetuksen järjestäminen
- 2.2 Oppimiskäsitys
- 2.3 Oppimisympäristö
- 2.4 Työtavat

3 Esiopetuksen yksityiskohtaiset tavoitteet ja sisällöt

- 3.1 Eheyttäminen
- 3.2 Keskeiset sisältöalueet
 - 3.2.1 Kieli ja vuorovaikutus
 - 3.2.2 Matematiikka
 - 3.2.3 Etiikka ja katsomus
 - 3.2.4 Ympäristö- ja luonnontieto
 - 3.2.5 Terveys
 - 3.2.6 Fyysinen ja motorinen kehitys
 - 3.2.7 Taide ja kulttuuri

4 Kasvun ja oppimisen tuki esiopetuksessa

Esiopetuksen yleinen tuki
 Esiopetuksen tehostettu tuki
 Esiopetuksen erityinen tuki
 Kasvun ja oppimisen tuki paikallisessa opetussuunnitelmassa
 Yksilölliset suunnitelmat esiopetuksessa
 Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma
 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

5 Kasvun ja oppimisen tukimuodot esiopetuksessa

- 5.1 Esiopetuksen opetusjärjestelyihin liittyvä tuki
 - Erityisopetus
 - Pidennetty oppivelvollisuus
- 5.2 Esiopetuksen muu tuki
 - 5.2.1 Yhteistyö kodin kanssa
 - 5.2.2 Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestäminen
- 5.3 Esiopetuksen oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen

Oppilashuolto
Turvallisuuden edistäminen
Henkilötietojen käsittely, salassapito ja tietojen luovuttaminen
Oppilashuollon ja turvallisuuden edistäminen paikallisessa opetussuunnitelmassa

6 Eri kieli- ja kulttuuriryhmien sekä erityisen koulutustehtävän mukainen esiopetus, vieraskielinen esiopetus ja kotimaisten kielten kielikylpy

- 6.1 Saamenkieliset
- 6.2 Romanikieliset
- 6.3 Viittomakieliset
- 6.4 Maahanmuuttajat
- 6.5 Erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus
- 6.6 Vieraskielinen esiopetus ja kotimaisten kielten kielikylpy

7 Arviointi

Tässä esiopetuksen opetussuunnitelmassa käytetään esiopetukseen paremmin soveltuvana oppilaasta nimitystä lapsi, oppimisen ja koulunkäynnin tuesta nimitystä kasvun ja oppimisen tuki sekä oppimissuunnitelmasta nimitystä lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma. Kun kysymyksessä on suora lainaus lainsäädännöstä, siinä käytetään kuitenkin lainsäädännön mukaisia ilmauksia.

1 Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

1.1 Tehtävä

Rääkkylä

Esiopetuksessa tuetaan lapsen yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä vahvistetaan tervettä itsetuntoa tarjoamalla hänelle myönteisiä oppimiskokemuksia ja mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutustaitoja; ryhmän jäsenenä toimimista ja toisten huomioon ottamista. Esiopetuksessa tuetaan, edistetään ja seurataan lapsen fyysisten, kognitiivisten ja sosioemotionaalisten valmiuksien kehittymistä ja ennalta ehkäistään näillä alueilla mahdollisesti ilmeneviä vaikeuksia. Rääkkylässä esiopetus kuuluu sivistystoimen alaisuuteen. Esiopetusta järjestetään tiiviissä yhteistyössä Rääkkylän koulun perusopetuksen luokkien 1-6 kanssa. Osana varhaiskasvatusta se muodostaa perusopetuksen kanssa lapsen kehityksen kannalta ja sisällöllisesti johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden.

1.2 Yleiset kasvatuksen ja oppimisen tavoitteet

Rääkkylä

- Lapsi oppii luottamaan itseensä oppijana.
- Lapsi kasvaa vastuuntuntoiseksi ryhmän jäseneksi, joka ottaa toiset huomioon, arvostaa omaa ja toisten työtä ja on halukas auttamaan muita.
- Lapsi omaksuu hyvät tavat osaksi jokapäiväistä elämää.
- Lapsi oppii ymmärtämään erilaisuutta.
- Lapsi oppii ymmärtämään ja hyväksymään muista kulttuureista tulevia ihmisiä.
- Lapsi tutustuu Rääkkylään, sen perinteeseen, paikalliseen elämään ja luontoon.
- Iloinen oppija

2 Esiopetuksen toteuttaminen

2.1 Esiopetuksen järjestäminen

Perusopetuslain mukaan opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa ja opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön³. Esiopetuksessa noudatetaan Opetushallituksen vahvistamia esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita riippumatta siitä, missä esiopetus toteutetaan⁴. Lapsella on myös esiopetuksessa lain mukaan oikeus työpäivinä saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Lapsella on myös oikeus saada esiopetuksessa maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä tarvittava oppilashuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut.⁵ Esiopetusta järjestettäessä tulee ottaa huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää päivähoitopalveluja ja vastaavasti päivähoitoa järjestettäessä, että päivähoidossa olevilla lapsilla on mahdollisuus osallistua esiopetukseen⁶.

Esiopetuksen, ohjauksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana on huolenpito hyvästä ja turvallisesta päivästä. Esiopetus järjestetään siten, että lapsen hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle on mahdollisimman suotuisat edellytykset. Esiopetusyhteisön tulee olla turvallinen, ilmapiiriltään kunnioittava sekä ystävällinen. Oppimisympäristön turvallisuutta tai terveyttä vaarantaviin tekijöihin puututaan heti. Lapsen esiopetuksen päivän tulee rakenteellaan, sisällöillään ja toimintatavoillaan luoda mahdollisuudet rauhalliseen työskentelyyn, leikkiin ja muuhun toimintaan, yhdessä tekemiseen ja

oppimiseen, omaan rauhaan sekä oppimisen ilon ja mielekkyyden kokemuksiin. Jos esiopetukseen osallistuva lapsi käyttää lisäksi muita varhaiskasvatuspalveluja, lapsen päivä tulee rakentaa kokonaisuudeksi ottaen huomioon esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen tavoitteet.

Esiopetus edistää kannustavaa vuorovaikutusta, yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Erityistä huomiota kiinnitetään lapsen mahdollisuuksiin vaikuttaa omaan ja yhteiseen työskentelyyn sekä toimintaympäristöön. Osallisuuden kautta tuetaan lapsen kasvua, oppimista ja hyvinvointia sekä vastuulliseksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi kasvamista.

Lasta tukeva, yhteisöllinen esiopetus arvostaa niin lasten, opettajien kuin muiden yhteisön jäsenten ja asiantuntijoiden sekä perheiden merkitystä toiminnassaan. Esiopetuksessa tehdään yhteistyötä muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, erityisesti alkuopetuksen, sosiaali- ja terveystoimen sekä muiden lasten kasvua ja kehitystä tukevien toimijoiden kanssa.

³ Perusopetuslaki (628/1998) 3 § 2 mom. (477/2003/), 3 § 3 mom. ja 29 § 1 mom.

⁴ Perusopetuslaki 3 § 1 mom.

⁵ Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010), 31 § 1 mom. ja 31 a § 1 mom. (477/2003)

⁶ Perusopetuslaki 6 § 1 mom. (1288/1999) ja Laki lasten päivähoitosta 11 b § (1290/1999)

2.2 Oppimiskäsitys

Esiopetuksessa oppiminen on aktiivinen, aikaisempiin tietorakenteisiin pohjautuva päämääräsuuntautunut prosessi, joka usein sisältää ongelmanratkaisua. Näin tietoa ei voida suoraan opettamalla siirtää lapselle, vaan lapsi itse rakentaa aikaisemmin omaksumiensa käsitysten ja uuden tiedon pohjalta uudet käsityksensä. Oppiminen perustuu aiempaan tietoon ja oppimiskokemuksiin. Oppimista tapahtuu opittavan aineksen, aikaisemmin muodostuneiden tietorakenteiden sekä ajattelun vuorovaikutuksessa. Vertaisryhmän vuorovaikutustilanteissa lapset oppivat yhdessä toisten kanssa ja toisiltaan antamalla virikkeitä toistensa ajattelun ja mielikuvituksen kehittymiseen.

2.3 Oppimisympäristö

Esiopetuksen oppimisympäristöllä tarkoitetaan fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, kognitiivista ja emotionaalista ympäristöä, jossa toiminta toteutuu. Oppimis-ympäristössä on keskeistä opettajan ja lapsen välinen sekä lasten keskinäinen vuorovaikutus, erilaiset toimintatavat ja oppimistehtävät. Esiopetuksessa lapsi-keskeisyys edellyttää ohjaavaa kasvatusta, jossa aikuinen asettaa lapselle rajoja ja lapseen kohdistetaan odotuksia ja vaatimuksia.

Hyvä oppimisympäristö ohjaa lapsen uteliaisuutta, mielenkiintoa ja oppimis-motivaatiota sekä tukee hänen aktiivisuuttaan ja itseohjautuvuuttaan. Se tukee monipuolisesti lapsen kasvua ja oppimista sekä oman toiminnan arviointia. Se tarjoaa lapselle tilaisuuksia leikkiin, muuhun toimintaan ja omaan rauhaan. Se on myös kieliympäristönä virikkeinen ja siinä pystytään järjestämään lapsen kielellistä kehitystä tukevaa toimintaa.

Oppimisympäristössä tulee vallita iloinen, avoin, rohkaiseva ja kiireetön ilma-piiri. Työvälineiden ja materiaalien tulee olla lasten ulottuvilla. Oppimisympäristön varustus tukee myös lapsen kehittymistä nykyaikaisen tietoyhteiskunnan jäseneksi. Hyvä oppimisympäristö on terveellinen ja tukee monipuolisesti lapsen turvallisuutta. Oppimisympäristön tulee olla myös esteettisesti miellyttävä.

Yhteistyössä esiopetuksen toteuttamiseen osallistuvan henkilöstön, huoltajien ja lasten kanssa opettaja suunnittelee, toteuttaa ja arvioi toimintaa, joka johtaa lapsen tunteiden, taitojen ja tietojen kehittymiseen sekä laajentaa lapsen ja samalla koko ryhmän kiinnostuksen kohteita.

Rääkkylä

- Ilmapiiri on iloinen, turvallinen, avoin ja rohkaiseva.
- Lapsella on mahdollisuuksia vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa.

- Leikille ja luovuudelle annetaan tilaa ja mahdollisuuksia.
- Lapsella on mahdollisuus havaitsemiseen, tutkimiseen, kokeilemiseen ja pohtimiseen.
- Oppimisympäristö tarjoaa mahdollisuuden sekä toiminnallisuuteen että omaan rauhaan.
- Osa lapsen oppimisympäristöä on myös koulualueen ulkopuolella oleva ympäristö.

2.4 Työtavat

Rääkkylä

Lähtökohtana on lapsen kyky ja halu oppia. Toimintamuotoina korostuvat yhteistoiminnallisuus ja leikki sekä itsenäinen ja omatoiminen työskentely. Keskustelut, sadut, mielipiteiden vaihto ja kuunteleminen kuuluvat toimintaan. Työskentelyssä pyritään kiireettömyyteen. Oppiminen tapahtuu havainnoinnin, konkreettisen kokeilemisen, tutkimisen, aktiivisen osallistumisen sekä tiedon hankinnan ja ongelmien ratkaisemisen kautta vuorovaikutuksessa aikuisten ja muiden lasten kanssa. Toimintaan kuuluvat myös retket, vierailut, vierailijat ja juhlat.

3 Esiopetuksen yksityiskohtaiset tavoitteet ja sisällöt

3.1 Eheyttäminen

Esiopetus pohjautuu opetuksen eheyttämiseen. Eheyttävä opetus muotoutuu kokonaisuuksista, jotka liittyvät toisaalta lapsen elämänpiiriin ja toisaalta lapsen maailmankuvaa laajentaviin ja jäsentäviin sisältöihin. Eheytetyn opetuksen tavoitteista neuvotellaan yhdessä ja ne tiedostetaan siinä yhteisössä, jossa lapsi elää.

Eheyttämisen monimuotoisuuden tulee ilmetä siten, että eri tiedonalat otetaan suunnittelussa ja toteutuksessa huomioon ja niitä tarkastellaan osana kulloinkin valittua kokonaisuutta. Teemakokonaisuuksien valinnassa pyritään löytämään lapsille merkitykselliset asiat ottamalla heidät mukaan teemojen suunnitteluun.

Eheytyt kokonaisuudet ja oppimisprosessi ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset sisällöt. Kokemusten ja tietojen käsittely vuorovaikutuksessa aikuisten ja lasten kanssa monin eri tavoin on oppimisen keskeinen osa. Työtapoja määrittävät opetuksen tavoitteet ja tarkoituksenmukaisuus. Monipuolisella työtapojen käytöllä pyritään saamaan erilaisia kokemuksia ja taitoja eri tiedonaloista. Esiopetuksessa tiedonalojen sisältöjen avulla lapsi laajentaa maailmankuvaansa ja oppii itsestään oppijana. Esiopetuksen sisältöaluejako on tarkoitettu ohjaamaan opettajan työtä.

3.2 Keskeiset sisältöalueet

3.2.1 *Kieli ja vuorovaikutus*

Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline. Oppimiensa käsitteiden avulla lapsi jäsentää ympäristöään ja rakentaa maailmankuvansa. Esiopetuksessa tulee tukea lapsen ajattelun, sosiaalisuuden, tunteiden ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja oppimisprosessia erityisesti kielen avulla. Näin lapsen tunne-elämä, luovuus ja itsetunto vahvistuvat. Lasta rohkaistaan ja ohjataan niin, että hänestä vähitellen kasvaa aktiivinen puhuja ja kuuntelija monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa, niin arkisissa viestintätilanteissa kuin oppimistilanteissakin. Lapsi totuttautuu kertomaan ja keskustelemaan omista tunteistaan, toiveistaan, mielipiteistään ja ajatuksistaan sekä ilmaisemaan suullisesti havaintojaan ja päätelmiään. Lapsi harjaantuu kuunteluun ja kerrontaan. Ryhmän jäsenenä hän totuttautuu kuuntelemaan sekä lasten että aikuisten puhetta, osallistumaan keskusteluun ja odottamaan tarvittaessa omaa vuoroaan.

Lapselle luetaan ja kerrotaan satuja, kertomuksia, kertovia tietotekstejä, runoja, loruja ym. niin, että hän saa tilaisuuden nauttia kuulemastaan. Lapsi eläytyy kuulemaansa, hän saa aineksia ajatteluunsa ja hänen kykynsä ymmärtää omaa ja toisten elämää vahvistuu. Hän alkaa ymmärtää lukemisen merkitystä. Hän kiinnostuu kysymään ja tekemään päätelmiä sekä arvioimaan kuulemaansa.

Esiopetuksessa luodaan pohjaa luku- ja kirjoitustaidon oppimiselle. Alkavan luku- ja kirjoitustaidon perustana on, että lapsi on kuullut ja kuunnellut, hän on itse tullut kuulluksi, hän on puhunut ja hänelle on puhuttu, hänen kanssaan on keskusteltu, hän on kysellyt ja hänelle on vastattu. Lapsi kehittää tällaisessa ympäristössä ikään kuin huomaamattaan sanavarastoaan sekä luku- ja kirjoitustaitoaan. Lapsen aikaisemmat kokemukset ja taidot ovat pohjana esiopetuksen lukemaan ja kirjoittamaan oppimisen prosessissa. Nämä erilaiset tiedot ja taidot, myös mahdollisesti jo ennen esiopetusta opittu luku- ja kirjoitustaito, otetaan huomioon järjestämällä avoin oppimisympäristö, jossa kukin lapsi voi tarttua kirjoitettuun kieleen omien edellytystensä mukaisesti. Materiaalina tulee olla monipuolisia tekstejä, jotka tarjoavat tilaisuuksia lukea yksin, toisten lasten tai aikuisen seurassa.

Tavoitteena on herättää ja lisätä lapsen mielenkiintoa suullisen ja kirjoitetun kielen havainnointiin ja tutkimiseen. Tutkimisen kohteina voivat olla erilaiset tekstit, ilmaisut, yksittäiset sanat, kirjaimet ja äänteet lapselle mielekkäässä yhteydessä. Kielellisen tietoisuuden kehittymistä tuetaan kielellä leikkien, lorujen ja riimitellen sekä tutustuen monipuolisesti kirjoitettuun kielimuotoon. Lapsi saa kokemuksia siitä, että puhuttu kieli voidaan muuttaa kirjoitetuksi ja kirjoitettu kieli puheeksi sekä aikuisten antaman mallin että omien kirjoittamis- ja lukemisyritysten avulla.

Rääkkylä

Tavoitteet:

- herätellä kiinnostusta puhuttua ja kirjoitettua kieltä kohtaan
- kuuntelemisen ja keskustelemisen harjoittelu
- kehittää kielellisiä taitoja, niin että on halu, rohkeus ja taito ilmaista ajatuksiaan ja tunteitaan
- kielellisen tietoisuuden, sana- ja käsitevarastojen kehittäminen
- tarjota mahdollisuus oppia lukemiseen ja kirjoittamiseen liittyviä taitoja lapsen kiinnostuksen ja kehitystaidon mukaan
- kehittää vuorovaikutustaitoja

Itseilmaisun kehittäminen

- omien kokemusten kertomista
- kuvakerrontaa
- saduttamista
- keskustelua, toisten kuuntelemista, oman vuoron odottamista
- äänenkäytön hallintaa
- esineiden ja asioiden nimeämistä
- ilmaisua ja näyttelemistä

Kuuntelun kehittäminen

- kuuntelua ja keskittymistä
- annettujen ohjeiden ymmärtäminen ja niiden mukaan toimiminen
- eläytyvää kuuntelua (lasten kirjallisuus)
- muistin harjoittamista

Lukemisen kehittäminen

- tietoisuus kirjaimista, äänneistä, tavuista ja sanoista
- sanavaraston laajentamista, ylä- ja alakäsitteitä sekä luokittelemista
- tavuttamista rytmin avulla
- riimitelyä, loruttelua, äänneillä leikkimistä
- lukusuunnan harjoittelu
- sanan alku- ja loppuäänne erottelua ja tunnistamista
- lausetajun kehittämistä

Kirjoittamisen kehittäminen

- oikea kynäote ja kirjoitusasento
- suuraakkosten harjoittelua, pienaakkosiin tutustumista
- kirjoitussuunnan harjoittelua
- leikkikirjoitus
- mallista kirjoittamista

3.2.2 Matematiikka

Rääkkylä

Tavoitteet:

- myönteisen suhtautumisen herättäminen matematiikkaa kohtaan
- matemaattisten käsitteiden maailmaan tutustuminen ja niiden ymmärtäminen
- matematiikan kokeminen hauskana ja mielenkiintoisena asiana
- matemaattisen ajattelun kehittyminen

Sisällöt:

Luokittelu, vertailu ja järjestäminen

- Lapsi luokittelee, vertailee ja järjestää lähiympäristön esineitä, eliöitä, kappaleita, kuvioita ja aineita, muotojen ja määrien sekä muiden ominaisuuksien perusteella.

Lukukäsite

- lukusanan ja -määrän välinen yhteys, numeromerkki
- yksi - yhteen vastaavuus
- lukumäärien vertaaminen
- numeron ja sitä vastaavan lukumäärän yhtensovittaminen
- lukujonotaidot
- lisääminen ja vähentäminen lukualueella 1-10

Geometria

- perusmuotojen tunnistaminen
- kuvioiden piirtäminen ja mallien rakentaminen

Avaruudellinen hahmottaminen

- oman kehon hahmottaminen ja hallinta
- sijainti tilassa: edessä, takana, vieressä, alla, sisällä jne.
- suunnat: ylös, alas, oikea, vasen jne.

Aika

- tapahtumajärjestys
eilen, tänään, huomenna
- vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- kello (tasatunnit)

3.2.3 Etiikka ja katsomus

Rääkkylä

Terve itsetunto

- myönteinen minäkuva

- hyvän ja pahan, oikean ja väärän välinen ero ja toimiminen sen mukaan
- keskittyminen ja hiljentyminen ja niiden merkitys arjen hyvälle ololle
- oman ja toisen työn arvostaminen
- kasvaminen myönteiseksi, ihmisarvoa, elämää ja ympäristöä kunnioittavaksi yhteisön jäseneksi

Sosiaaliset taidot

- reiluus ja muiden huomioonottaminen, yhteisesti sovittujen sääntöjen noudattaminen
- myönteinen suhtautuminen toisiin ihmisiin ja kulttuureihin
- hyvät tavat

Eettinen ajattelu

- anteeksi pyytäminen ja antaminen
- toisen ihmisen asemaan asettumisen opettelu
- ristiriitojen ratkaiseminen
- toisten oikeuksien kunnioittaminen ja puolustaminen
- suvaitsevaisuus

Lasta tutustutetaan juhlapyhien perinteeseen ja kodin juhliin. Hänelle annetaan tietoa ja vastauksia kristinuskoon ja kulttuuriperintöön liittyvissä kysymyksissä kodin vakaumusta kunnioittaen.

3.2.4 Ympäristö- ja luonnontieto

Rääkkylä

Tavoitteet:

- herättää lapsen kiinnostus omaan lähiympäristöön sekä rakennettuun että rakentamattomaan ja sen tutkimiseen
- lapsi oppii tiedostamaan itsensä osana luontoa
- ohjata lasta iloitsemaan ja nauttimaan luonnosta
- lapsi opettelee ottamaan vastuuta ympäristöstään
- lapsi oppii havainnoimaan ympäristöään
- lapsi ymmärtää ympäristön ilmiöihin liittyviä syy-seuraussuhteita

Sisällöt:

- Me kuusivuotiaat tutkijat
- Millainen minä olen?
- Kehosta huolehtiminen: lepo, ravinto, puhtaus, liikunta, pukeutuminen

Ympäristö ja sen muutokset

- vuodenaikojen sää
- vuodenaikojen ominaiset piirteet
- eläimet ja kasvit eri vuodenaikoina
- oman toiminnan vaikutukset lähiympäristössä

Ympäristö tilana – karttana

Veden olomuodot

- vesi, lumi, jää

3.2.5 *Terveys*

Rääkkylä

Tavoitteet:

- innostaa ja rohkaista lasta liikkumaan luontevasti erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä
- liikunnan tuoman ilon ja mielihyvän kokeminen
- ymmärtää liikkumisen merkityksen terveydelle ja hyvinvoinnille

3.2.6 *Fyysinen ja motorinen kehitys*

Rääkkylä

Tavoitteet:

- oman kehon tunteminen ja hallinta
- perusliikuntataitojen opettaminen ja vahvistaminen: kävely, juoksu, hyppy, heitto, kiinniotto, potku, kiipeily
- käsitteiden oppiminen ja vahvistaminen: suunnat, tasot, edessä, takana, sivulla, välissä
- ilmaisun, luovuuden ja rytmitajun kehittäminen
- itsetunnon ja itseluottamuksen vahvistaminen
- pelien ja leikkien harjoittelu

Sisällöt:

- Perus-, teline- ja välineliikunta
- Suunnistus
- Mielikuva- ja musiikkiliikunta
- Palloilu
- Hiihto: välineisiin tutustuminen, hiihtäminen, kaatuminen ja ylösnousu, suksilla kääntyminen, mäenlasku ja – nousu
- Luistelu: eteenpäin luistelun, kaatumisen, liukumisen ja jarruttamisen harjoittelu
- Pelit ja leikit
- Luontoretket

3.2.7 *Taide ja kulttuuri*

Rääkkylä

Musiikki

Tavoitteet:

- kiinnostuksen herättäminen musiikkia kohtaan
- tutustuminen musiikin perusasioihin ja erilaisiin soittimiin
- musiikilliset elämykset
- musiikillisen itseilmaisun kehittäminen laulaen, soittaen, liikkuen, tanssien, maalaten ja dramatisoiden
- kuuntelutaidon kehittämien
- rytmitajun vahvistaminen

Sisällöt:

- Dynamiikka
hiljainen – voimakas
- Sointiväri
äänet, äänimaisemat
kirkas – tumma
- Rythmi/tempo
perusrythmi
sanarythmi
kaikurythmi
pitkä – lyhyt
hidas – nopea
rytmin merkitseminen
- Melodia
korkea – matala
- Harmonia
duuri- ja mollisävyt
- Laulaminen, soittaminen, musiikin kuuntelu, musiikkiliikunta ja leikki
lastenlorujen ja laululeikkien painottaminen

Kädentyöt**Tavoitteet:**

- hienomotoristen taitojen kehittäminen
- käden ja silmän koordinaation kehittäminen
- tutustuttaa erilaisiin materiaaleihin ja välineisiin sekä niiden oikeaan käyttöön
- ohjeiden noudattaminen
- tekemisen ja onnistumisen ilon kokeminen
- kokeilunhalun ja kiinnostuksen herättäminen
- luovuuden tukeminen
- suunnitelmallinen työskentely
- omien ja toisten töiden arvostaminen ja kunnioittaminen

Sisällöt:

Käsityömenetelmiin tutustuminen

- sormivirkkaus
- ompelu: etupistot
- kankaanpainanta
- puutyöt
- huovutus
- tupsu

Askartelu

- leikkaaminen
- repiminen

- taittelu
- liimaaminen
- pistelytyöt
- pujottelutyöt
- muovailu ja rakentelu

Kuvataide

Tavoitteet:

- itseilmaisun vahvistaminen
- elämysten tarjoaminen
- oman ja muiden töiden arvostaminen
- tekemisen ja onnistumisen ilon kokeminen
- suunnitelmallinen työskentely
- tutustuminen erilaisiin materiaaleihin ja välineisiin sekä niiden oikeaan käyttöön
- liitu- ja puuvärien käyttö ja ominaisuuksien tunteminen
- vesivärien käytön opettelu
- pää- ja välivärien tunnistaminen
- muovailuvahan ja saven ominaisuuksien tunnistaminen

Sisällöt:

- piirustus
- maalaus
- värittäminen
- laveeraus
- painanta

4 Kasvun ja oppimisen tuki esiopetuksessa

Kasvun ja oppimisen tuki Rääkkylässä

Esikoulun opettaja tapaa oppilaan huoltajat syyslukukauden alussa, jolloin kaikille esikoululaisille tehdään oppimissuunnitelma (Liite 1). Kevätlukukaudella esikoulunopettaja tekee oppilaille lukivalmiutta ja matemaattisten taitojen kehittymistä mittaavat testit. Näiden sekä jatkuvan arvioinnin ja havainnoinnin pohjalta esikoulunopettaja konsultoi erityislastentarhanopettajaa ja he yhdessä miettivät kullekin oppilaalle tarvittavat tukimuodot ja/tai ohjaavat lapsen jatkotutkimuksiin yhdessä huoltajien kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen. Esikoulunopettaja tekee pedagogisen arvion (Liite 2).

Oppilas ohjataan tuen tarpeen ilmetessä ensisijaisesti joustoluokkaan erityislastentarhanopettajan tunneille. Tästä ilmoitetaan huoltajalle ja samalla arvioidaan tuen tarpeen kesto sekä sovitaan kodin osuudesta lapsen tukemisessa ja jatkoseurannasta. Esikoulunopettajan ensisijainen yhteistyökumppani on erityislastentarhanopettaja. Lapsen tukemisen niin vaatiessa laaja-alainen erityisopettaja, erityisluokanopettaja, kouluterveydenhoitaja ja oppilashuoltotyöryhmä osallistuvat yhteistyöhön esikoulunopettajan kutsumana.

Yleisen tuen tavoitteena on lapsen hyvinvoinnin ja motivaation ylläpitäminen vähäisistä ja /tai lyhytaikaisista oppimisen ongelmista huolimatta. Esikoulun opettaja arvioi, tarvitseeko oppilas yleistä tukea.

Opetuksen eriyttäminen, tukiopeus, ryhmien joustava muuntelu, opettajien yhteistyö mm. samanaikaisopetuksena, oppimissuunnitelman laatiminen, kouluterveydenhoitajan ja –kuraattorin palvelut, osanaikainen erityisopetus ja avustajan käyttö ovat ensisijaisia yleisen tuen tukimuotoja. Rehtori toimii tarvittaessa opettajan tukena ja järjestää hänen kanssaan yhteistyössä lapsen oppimiseen liittyviä tukitoimia. Esikoulunopettaja on yhteydessä lapsen huoltajaan tuen tarpeen ilmetessä. Lisäksi huoltajalle tiedotetaan tuen järjestämisestä ja sen arvioidusta kestosta.

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta esikoululaisilla ja yhteistyö 4H-kerhotoiminnan kanssa voivat olla osa yleistä tukea.

Jos yleinen tuki ei ole riittävää tavoitteiden saavuttamiseksi tai lapsi tarvitsee samanaikaisesti useampia tukimuotoja, hänelle on annettava pedagogiseen arvioon perustuvaa tehostettua tukea hänelle laaditun oppimissuunnitelman mukaisesti. Tuen tavoitteena ehkäistä ongelmien kasvamista ja kasautumista.

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu esikoulunopettajan tekemään kirjalliseen pedagogiseen arvioon (liite 2). Tarvittaessa arvion laadintaan pyydetään muita asiantuntijoita ja erityislastentarhanopettajaa. Esikoulunopettaja selvittää huoltajan kanssa tuen tarpeita ja huoltajan luvalla hyödyntää mahdollisesti lapselle laadittua kuntoutussuunnitelmaa. Lapselle laadittu oppimissuunnitelma yleisen tuen aikana antaa myös hyödyllistä tietoa. Samalla huoltajalle selvitetään tehostetun tuen merkitystä ja korostetaan kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitystä. Huoltajalle selvitetään myös mitä pedagogisia, oppimisympäristöön liittyviä tai oppilashuollollisia tukitoimia on mahdollista koulussamme järjestää.

Pedagoginen arvio annetaan moniammatilliselle oppilashuoltoryhmälle, joka käsittelee sen ja päättää tehostetun tuen aloittamisesta, järjestämisestä ja seurannasta. Huoltajaa tiedotetaan tuen aloittamisesta. Tämän jälkeen esikoulunopettaja laatii lapselle oppimissuunnitelman tehostettua tukea varten (Liite 3).

Jos lapsi ei tarvitse esikoulunopettajan arvion mukaan enää tehostettua tukea, esikoulunopettaja tekee pedagogisen arvion, jonka perusteella oppilashuoltoryhmä päättää lapsen siirtymisestä yleisen tuen piiriin.

Erityistä tukea annetaan lapsille, jotka eivät saavuta muilla tukitoimilla kasvun, kehityksen ja oppimisen tavoitteita. Erityisen tuen tavoitteena on tarjota lapselle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista kasvun ja oppimisen tukea ja edistää hänen oppimisedellytyksiään. Lapsen itsetuntoa ja oppimismotivaatiota vahvistetaan.

Erityisen tuen antamiseksi rehtori-sivistystoimenjohtajan on tehtävä kirjallinen päätös, jota tarkastetaan lapsen tuen tarpeen muuttuessa. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä rehtori-sivistystoimenjohtaja kuulee lasta ja tämän huoltajaa ja tekee lapsesta pedagogisen selvityksen (Liite 4). Tätä varten hän pyytää lapsen opettajilta selvityksen lapsen oppimisen edistymisestä ja oppilashuoltotyöryhmältä selvityksen lapsen saamasta tehostetusta tuesta ja kokonaistilanteesta. Näiden selvitysten ja tarvittaessa muiden asiantuntijalausuntojen sekä oppimissuunnitelman ja huoltajien luvalla kuntoutussuunnitelman perusteella rehtori-sivistystoimenjohtaja tekee päätöksen erityisestä tuesta. Huoltajaa tiedotetaan erityisen tuen aloittamisesta.

Erityisen tuen järjestämiseksi lapsen opettajat, tarvittaessa erityislastentarhanopettajan tuella, laativat yhteistyössä lapsen ja tämän huoltajan kanssa HOJKS:n (Liite 5). Erityistä tukea voidaan antaa esiopetuksen ryhmässä avustajan tuella, joustoluokassa erityislastentarhanopettajan tuella tai pienryhmäopetuksen luokassa. Opettajat ovat aktiivisesti yhteistyössä huoltajien sekä muiden lapsen kanssa työskentelevien aikuisten kanssa. HOJKS tarkistetaan vähintään kerran lukuvuodessa yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa. Esikoulunopettaja on vastuussa lapsen HOJKS:n tarkistamisesta.

Erityisen tuen tarpeellisuus tarkistetaan aina lapsen tuen tarpeen muuttuessa. Tarkistamista varten rehtori-sivistystoimenjohtaja tekee lapsesta uuden pedagogisen selvityksen, minkä perusteella päätetään jatkuuko erityinen tuki vai tehdäänkö päätös tuen lopettamisesta, jolloin lapsi siirtyy tehostetun tuen piiriin.

Yhteistyö ja tietojen luovuttaminen eri hallintokuntien välillä ei ole ongelma Rääkkylässä, sillä esiopetus kuuluu hallinnollisesti sivistystoimen alaisuuteen. Yhteistyötä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa säätelevät siitä annetut säädökset ja lait.

Lapsen tukeen liittyvät hallintopäätökset tekee rehtori-sivistystoimenjohtaja tai sivistyslautakunta.

Yksilölliset suunnitelmat esiopetuksessa

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma Rääkkylässä

Esiopetuksessa kaikille lapsille laaditaan oppimissuunnitelma (Liite 1) lukuvuoden alkaessa yhdessä huoltajan kanssa.

Lapsen oppimista tuetaan pedagogisilla ratkaisuilla ja oppimisympäristöön liittyvillä järjestelyillä. Oppimissuunnitelman avulla pyritään lisäämään lapsen ja huoltajan tietoisuutta lapsen oppimisesta sekä kodin ja

koulun yhteistyön merkityksestä lapsen oppimiselle. Yleisen tuen aikana tehdyssä oppimissuunnitelmassa on tärkeää lapsen ja hänen perheensä aktiivinen rooli oppimissuunnitelman laatimisessa.

Tehostetun tuen aikana lapselle on laadittava oppimissuunnitelma yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa. Oppimissuunnitelmaan kirjataan lapsen tarvitsemat tukitoimet. Oppimissuunnitelmaan kirjataan konkreettisia tavoitteita. Lapselle voidaan laatia oppimissuunnitelma myös sosiaalis-emotionaalisten ongelmien vuoksi.

Esikoulunopettaja laatii oppimissuunnitelman yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa. Tarvittaessa voidaan pyytää asiantuntija-apua. Oppimissuunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti vähintään kerran lukukaudessa yhteistyössä lapsen ja huoltajien kanssa. Opettajalla on vastuu oppimissuunnitelman seurannasta.

Oppimissuunnitelman sisältää yleisessä tuessa lapsen perustiedot. Opettamisen ja tukitoimien järjestämisen osalta sisältöön vaikuttaa lapsen tarpeet. Oppimisvalmiuksien, tavoitteiden, pedagogisten ratkaisujen, oppimisympäristön ja yhteistyön toteuttaminen huoltajan kanssa sekä seurannan ja arvioinnin kirjaaminen ovat tärkeimmät sisällöt.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma Rääkkylässä

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi lapselle on laadittava henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Lapsen opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa, tarvittaessa moniammatillisena yhteistyönä. HOJKS:in laatimisessa hyödynnetään lapselle tehtyä esiopetuksen oppimissuunnitelmaa, mahdollista varhaiskasvatussuunnitelmaa ja kuntoutussuunnitelmaa huoltajan luvalla. HOJKS-asiakirjana käytetään liitteessä (liitte) olevia pohji. HOJKS:aan ei saa kirjata lapsenhenkilökohtaisia ominaisuuksia, vaan on aina mietittävä, miten ongelmat konkreettisesti ilmenevät ja mitä koulu tai huoltajat voivat tehdä ongelmien ratkaisemiseksi. Esikoulunopettaja vastaa HOJKS:n seurannasta ja kutsuu tarvittavat henkilöt koolle. HOJKS:ia muutetaan aina lapsen tuen tarpeen tai tavoitteiden muuttuessa.

5 Kasvun ja oppimisen tukimuodot esiopetuksessa

Luvussa 5 kuvataan kasvun ja oppimisen eri tukimuodot. Luvussa kuvataan myös esiopetuksen oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen.

5.1 Esiopetuksen opetusjärjestelyihin liittyvä tuki

Erityisopetus Rääkkylässä

Jos aikaisemmat tukitoimet eivät ole riittävät, voidaan oppilas ottaa erityisopetukseen ja tehdä kirjallinen erityisen tuen päätös. Päätöksen erityisestä tuesta tekee oppilaan ja hänen huoltajansa kuulemisen jälkeen rehtori-sivistystoimenjohtaja. Erityisen tuen päätöksen pohjana on pedagoginen selvitys ja muut mahdolliset lausunnot. Esiopetuksessa annetaan erityistä tukea niille lapsille, joiden kehityksen, kasvun ja oppimisen edellytykset ovat heikentyneet sairauden, vamman tai toimintavajavuuden vuoksi tai jotka tarvitsevat psyykkistä tai sosiaalista tukea kasvulleen.

Erityistä tukea annetaan myös niille lapsille, joilla on oppimisvalmiuksiin liittyviä riskitekijöitä tai jotka ovat pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä tai joiden perusopetusta on siirretty vuodella.

Tavoitteena on vahvistaa lapsen uskoa omaan kykyihinsä ja tukea terveen itsetunnon kehittymistä.

Erityistä tukea tarvitsevien lasten esiopetus järjestetään pääsääntöisesti muun esiopetuksen yhteydessä, jolloin sitä antaa samanaikaisopetuksena erityislastentarhanopettaja. Lapsella on myös mahdollisuus opiskella erityislastentarhanopettajan joustoryhmässä. Lisäksi erityisopettaja antaa puheopetusta tarvittaessa. Esikoulun opettaja, erityislastentarhanopettaja sekä erityisopettaja toimivat tiiviissä yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa.

Erityistä tukea tarvitsevalle lapselle laaditaan oma lapsen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma HOJKS, joka korvaa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman. Suunnitelma

laaditaan yhdessä vanhempien, erityislastentarhanopettajan ja tarvittaessa moniammatillisen ryhmän kanssa. Vastuu HOJKS:n laatimisesta ja päivittämisestä on esikoulun opettajalla.

Pidennetty oppivelvollisuus

Pidennetty oppivelvollisuus Rääkkylässä

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin ja kestää 11 vuotta. Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa erityisopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta. Tarkoitus on vahvistaa lapsen valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

Sairaalan ja varhaiskasvatuksen ilmoituksen perusteella rehtori-sivistystoimenjohtaja osallistuu lapsen siirtopalaveriin tämän täytettyä viisi vuotta yhdessä huoltajien ja varhaiskasvatushenkilökunnan kanssa. Tällöin vanhemmille selvitetään eri vaihtoehdot pidennetyn oppivelvollisuuden järjestämiseksi ja niiden vaikutuksista lapsen tulevaan koulunkäyntiin. Esiopetuspaikkaa mietittäessä esikoulun opettaja, erityislastentarhanopettaja ja/tai erityisluokanopettaja ovat mukana huoltajien tapaamisessa. Rehtori-sivistystoimenjohtaja tekee päätöksen lapsen pidennetystä oppivelvollisuudesta ja erityisestä tuesta sekä tarvittaessa koululykkäyspäätöksen riippuen siitä, milloin lapsi aloittaa esiopetuksen. Erityistä tukea varten tehtävää pedagogista selvitystä (Liite 4.) pyydetään varhaiskasvatuksen henkilökunnalta ja hyödynnetään lapselle mahdollisesti tehtyjä psykologisia tai lääketieteellisiä lausuntoja sekä kuntoutussuunnitelmaa huoltajien luvalla. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä myös ilman pedagogista selvitystä, jos psykologisista tai lääketieteellisistä arvioista ilmenee, ettei opetusta voida muutoin järjestää. Ennen päätöksen tekoa rehtori-sivistystoimenjohtaja on vielä yhteydessä huoltajiin ja selvittää päätöksen sisältöä.

Jos lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa viisivuotiaana, opetus voidaan järjestää varhaiskasvatuksen kanssa yhteistyössä siten, että lapsi on muutamana päivänä viikossa huoltajien valitsemassa esiopetuksessa Rääkkylän koulussa ja osittain varhaiskasvatuksen ryhmässä. Järjestely suunnitellaan lapsen tuen tarpeet huomioiden yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen opettajan, huoltajien ja lapsen kanssa mahdollisesti työskentelevien terapeuttien ym. kanssa. Asia kirjataan lapsen HOJKS:aan ja sitä tulee lapsen tuen tarpeen muuttuessa tarkastella uudestaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Lapsen esiopetus voidaan järjestää myös joko yleisopetuksen esiopetusryhmässä, joustoluokan ryhmässä tai pienryhmäopetuksessa lapsen tuen tarve ja kokonaistilanne huomioon ottaen. Esiopetuksen alkaessa lapsen opettaja laatii oppilaalle HOJKS:n hyödyntäen huoltajan luvalla mahdollista varhaiskasvatus- ja kuntoutussuunnitelmaa sekä muuta varhaiskasvatuksesta tullutta tietoa. HOJKS käydään vuosittain huoltajien kanssa läpi ja tehdään tarvittavat muutokset. Yhteydenpidosta kodin ja koulun välillä vastaa se opettaja, jonka ryhmässä lapsi pääasiassa opiskelee.

Jos lapsi ei enää kuulu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, rehtori-sivistystoimenjohtaja tekee kirjallisen päätöksen pidennetyn oppivelvollisuuden päättämisestä, jolloin lapsi siirtyy yleisen oppivelvollisuuden piiriin.

5.2 Esiopetuksen muu tuki

5.2.1 Yhteistyö kodin kanssa

Yhteistyö kodin kanssa Rääkkylässä

Kodin ja koulun yhteistyön tavoitteena on edistää opettajan oppilaan tuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelua ja toteuttamista. Yhteistyö huoltajien kanssa on yksilöllistä ja luottamuksellista. Esiopetuksen alkaessa huoltajien odotukset sekä lapsen tiedot ja taidot kartoitetaan huoltajien ja esiopetuksen henkilöstön kanssa käytävissä keskusteluissa ja laaditaan esiopetuksen oppimissuunnitelma. Esiopetuksen oppimissuunnitelman toteutumista arvioidaan yhdessä lapsen, huoltajien ja opettajan kanssa.

Koko kouluyhteisön tasolla kodin ja koulun yhteistyömuotoina voivat olla:

- vanhempainyhdistys
- yhteiset tapahtumat ja juhlat
- avoimien ovien päivät
- vanhempainillat
- luento- ja keskustelutilaisuudet
- puhelin- ja sähköpostiyhteydet
- Wilma-kanava
- tiedotteet
- varainhankinta
- retket
- vanhempien erityistietojen ja –taitojen hyödyntäminen opetuksessa

Esiopetusryhmän tasolla yhteistyömuotoja voivat olla:

- tiedotteet
- puhelin- ja sähköpostiyhteydet
- Wilma-kanava
- ryhmän oma vanhempainilta
- ryhmän omat juhlat tai tapahtumat
- varainhankinta
- retket
- vanhempien erityistietojen ja –taitojen hyödyntäminen opetuksessa

Yksittäistä oppilasta koskevia yhteistyömuotoja voivat olla:

- reissuvihkon käyttö
- tiedotteet
- seuranta- ja arviointikeskustelut
- puhelin- ja sähköpostiyhteydet
- Wilma-kanava
- keskustelu oppilashuollon asiantuntijoiden kanssa

Huoltajille tiedottamisesta koulun tasolla vastaa rehtori tai tämän valtuuttama henkilö.

Esiopetusryhmässä tiedottamisvastuu on esikoulunopettajalla samoin kuin yksittäistä lasta koskevissa tilanteissa. Erityisopettaja/erityislastentarhanopettaja voi tarvittaessa huolehtia yksittäisen lapsen asioihin liittyvän tiedottamisen, jos lapsen opettajan kanssa niin sovitaan. Tiedotteet lähetetään kirjallisena tai sähköisesti. Osa koulun tiedotteista on nähtävillä kunnan www-sivuilla. Jos huoltaja haluaa tiedotteet sähköpostiinsa, hänen on ilmoitettava koululle voimassaoleva sähköpostiosoite.

Kodin ja koulun yhteistyön toteutumista seurataan arviointikyselyjen ja koulun tekemän itsearvioinnin avulla. Ongelma- ja kurinpitotilanteissa joko lapsen opettaja tai rehtori ottaa yhteyttä puhelimitse huoltajaan.

Yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa

Esiopetuksen henkilöstö osallistuu perusopetuksen henkilöstön kokouksiin. Esiopetuksessa olevat osallistuvat koulun juhliin, teemapäiviin ja tapahtumiin.

Päiväkodin henkilökunnan ja esiopetuksesta vastaavien henkilöiden kanssa järjestetään palavereita tarvittaessa. Esiopetusryhmässä toimivien henkilöiden hyvä yhteistyö ja samansuuntaiset toimintamallit näkyvät lasten toiminnassa. Esikoulunopettaja sekä koulunjohtaja huolehtivat ja tiedottavat varhaiskasvatuksen henkilöstölle tarvittavista asioista.

5.2.2 Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestäminen

Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestäminen Rääkkylässä

Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden avulla vammaisella tai muulla tukea tarvitsevalla lapsella on mahdollisuus koulunkäynnin perusedellytyksiin. Tavoitteena on taata lapselle oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset ja mahdollisimman esteetön oppimisympäristö.

Rehtori-sivistystoimenjohtaja tekee päätöksen lapsen tulkitsemis- ja avustajapalvelun tarpeesta yleisen, tehostetun ja erityisen tuen aikana saamiensa asiantuntijalausuntojen perusteella huoltajia kuultuaan. Päätöstä sekä palvelujen määrää ja laatua tarkastellaan oppimissuunnitelman tai HOJKS:n seurannan yhteydessä. Rehtori ja koulunjohtaja koordinoivat avustajapalvelut asiantuntijoilta ja huoltajilta saamiensa tietojen pohjalta. Avustamispalvelut kirjataan oppimissuunnitelmaan tai HOJKS:aan.

Erityisopettaja koordinoi lapsen tarvitsemat tulkitsemispalvelut yhdessä huoltajan, asiantuntijoiden ja opettajan kanssa. Koululla käytössä olevaa pcs- kuvien ohjelmaa hyödynnetään. Kunta järjestää opettajalle mahdollisuuden perehtyä tarvittavaan tulkitsemis- tai kommunikointitukeen. Lapsen opettajalla on vastuu seurannasta. Tulkitsemispalvelut kirjataan oppimissuunnitelmaan tai HOJKS:aan.

5.3 Esiopetuksen oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen

Oppilashuollon ja turvallisuuden edistäminen Rääkkylässä

Oppilashuollon avulla edistetään ja ylläpidetään lapsen hyvää oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä sekä sosiaalista hyvinvointia.

1. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen, sen rakenne, tavoitteet ja toimintatavat

Rääkkylän kunta järjestää oppilashuollon palvelut. Vastuut ja työnjako määritellään hallintosäännössä. Rääkkylän kunta vastaa sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen tuottamisesta sekä kuraattoripalvelujen järjestämisestä. Psykologipalvelut hoidetaan terveyskeskuksen kautta. Pohjois-Karjalan keskussairaalan erikoissairaanhoidolliset palvelut ovat myös käytettävissä terveyskeskuslääkärin läheteellä.

Esiopetuksessa yhteistyötä tehdään päiväkodin ja perhepäivähoidon kanssa. Kunnan vapaa-aikatoimi ja seurakunta osallistuvat tarvittaessa oppilashuollon järjestämiseen.

Oppilashuoltotyö organisoidaan moniammatillisen oppilashuoltoryhmän avulla. Sen tehtävänä on koordinoita ja kehittää oppilashuoltotyötä koulussa, osallistua kouluyhteisön hyvinvointia edistävään työhön sekä etsiä ratkaisuja tukea tarvitsevien lasten auttamiseksi. Oppilashuoltoryhmän tavoitteina on mm.

- mahdollisuus puuttua varhaisessa vaiheessa ongelmiin
- tunnistaa ja kartoittaa erityistä tukea tarvitsevat lapset
- ohjata lapsi tarvittaessa tutkimuksiin
- kartoittaa muut tarvittavat tukitoimenpiteet
- toimia aktiivisesti kiusaamisen torjunnassa ja kiusaamistapausten selvittelyssä

Ryhmän puheenjohtajana ja koollekutsujana toimii rehtori-sivistystoimenjohtaja. Muina jäseninä siihen osallistuvat lapsen opettaja, opinto-ohjaaja, erityislastentarhanopettaja, erityisopettaja, kouluterveydenhoitaja, sosiaalityöntekijä, koulukuraattori tai muu asiantuntija, lapsen vanhemmat ja lapsi itse kulloisenkin tapauksen edellyttämällä kokoonpanolla. Oppilashuoltotyöryhmä kokoontuu kerran kuukaudessa lääkoululla, tarvittaessa useammin.

Oppilashuollon avulla edistetään koulun yhteisöllistä toimintatapaa. Kouluyhteisön hyvinvoinnin kehittämisessä oppilaiden ja huoltajien osallistuminen kehittämistyöhön on olennaisen tärkeää. Kodin ja

koulun välisen yhteistyön tiiviys ja mahdollisimman yhtenäinen huolenpidon ilmapiiri sekä varhainen ongelmiin puuttuminen edistävät lapsen hyvinvointia.

Oppilashuoltoryhmän kokouksesta kirjoitetaan muistio. Yksittäistä lasta koskevaa asiaa käsiteltäessä kirjataan oppilashuoltoryhmän työskentelykaavakkeeseen (liite 6) asian vireillepanija, aihe, päätetyt jatkotoimenpiteet ja niiden perustelut, asian käsittelyyn osallistuneet sekä tietojen luovutus. Muistio ja lomake säilytetään lukitussa tilassa. Yksittäisen lapsen asian voi viedä oppilashuoltoryhmän käsiteltäväksi rehtori, koulun johtaja, esikoulun opettaja, erityisopettaja, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori tai lapsen huoltaja. Asia ilmoitetaan joko suullisesti tai kirjallisesti rehtori-sivistystoimenjohtajalle, joka kutsuu oppilashuoltoryhmän kokoukseen koolle ne henkilöt, joiden tehtäviin lapsen asian käsittely välittömästi kuuluu.

Yhteistyötä kodin ja koulun välillä oppilashuollollisissa asioissa tehdään pitämällä aktiivisesti yhteyttä lapsen huoltajiin tiedotteiden, tapaamisten, puhelin- ja sähköpostiyhteyksien ja Wilma:n avulla. Rehtori-sivistystoimenjohtaja, esikoulunopettaja sekä erityislastentarhanopettaja ovat yhteistyössä päiväkodin ja perhepäivähoidon kanssa. Oppilashuollon asiantuntijat ovat koululla tavattavissa sovittuina aikoina: koulukuraattori joka kuukauden ensimmäisenä torstaina ja kouluterveydenhoitaja maanantaisin ja torstaisin. Sosiaalityöntekijään otetaan tarvittaessa yhteyttä puhelimitse. Oppilashuollossa tehdään myös tarvittaessa yhteistyötä Kiteen poliisin kanssa.

Tilanteissa, joissa lapsen tai nuoren kasvu ja kehitys voi kasvuympäristössä olevien tekijöiden vuoksi vaarantua, oppilashuoltoryhmä ottaa yhteyttä kunnan lastensuojelua hoitavaan sosiaalityöntekijään. Myös jokaisella opettajalla on virkavelvollisuus tarvittaessa tehdä lastensuojeluilmoitus. Tarvittaessa rehtori-sivistystoimenjohtaja tai koulunjohtaja ottaa yhteyttä Kiteen poliisiin.

Kasvu- ja oppimisympäristön terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koko kouluyhteisölle. Lukuvuoden alkaessa henkilökunnan kokouksessa tarkastellaan yhtenäiskoulumme kasvu- ja oppimisympäristöä kokonaisuutena ja tehdään tarvittavat suunnitelmat. Kuukausittaisissa henkilökunnan kokouksissa seurataan suunnitelmien toteutumista ja tehdään parannusehdotuksia. Tarvittaessa nopeita muutoksia tai korjauksia rehtori-sivistystoimenjohtaja tai koulunjohtaja ottaa yhteyttä henkilöön, joka pystyy asian hoitamaan, esim. kiinteistöhoitajaan. Lukuvuoden aikana kouluyhteisö arvioi toimintaa vastaamalla mm. siistimispalveluja koskeviin kyselyihin ja lähettämällä huoltajille kyselyjä toiminnasta.

Oppilashuolto on kokonaisvaltaista lapsen tukemista esiopetuksen sujumiseksi. Oppilashuoltoa toteutetaan sekä selvittämällä ja ratkaisemalla olemassa olevia ongelmia että ennaltaehkäisevästi muun muassa kouluterveydenhuollossa. Opettajat huomioivat opetuksessaan lasten erilaiset lähtökohdat ja tarpeet ja yhteistyössä huoltajien sekä koulun henkilöstön kanssa tukevat lapsen kasvua ja kehitystä. KiVa-koulun toimintaperiaatteiden mukaisesti toimimalla koulu pyrkii vähentämään kiusaamista ja edistämään lasten sosiaalista kasvua ja kehitystä.

Tehostetun tuen aikana oppilashuollollinen tuki kirjataan lapsen oppimissuunnitelmaan ja erityisen tuen aikana HOJKS:aan. Näiden tilanteiden aikana korostuvat kasvun ja oppimisen esteiden poistaminen tarvittavilla toimenpiteillä, oppimisvaikeuksien huomioiminen, lieventäminen ja poistaminen, opetuksen eriyttäminen ja tiivis yhteistyö huoltajien kanssa, jotta lapsen kasvuun, kehitykseen ja terveyteen liittyvät tarpeet tulevat huomioiduiksi.

Lapsen elämäntilanteisiin liittyvissä vaikeuksissa, mm. perheväkivalta, päihde- ja mielenterveysongelmat perheessä, esikoulun opettaja keskusteleo lapsen kanssa ja ottaa yhteyttä kotiin. Esikoulun opettaja voi myös tuoda asian suoraan oppilashuoltoryhmään ennen keskustelua. Oppilashuoltoryhmä kartoittaa lapsen tilannetta kokonaisvaltaisesti ja kutsuu huoltajien luvalla asiantuntijoita mukaan ryhmän kokoontumiseen. Sovitaan, kuka toimii yhteyshenkilönä kodin ja koulun välillä. Oppilashuoltoryhmä voi koordinoida lapselle tarvittavia tukitoimia, esim. harrastustoimintaa yhdessä vapaa-aikatoimen,

4H:n, seurakunnan tai muun vastaavan tahon kanssa. Sosiaalitoimen kanssa yhteistyössä voidaan selvittää ja järjestää tukiperhetoimintaa tai vapaa-ajan tukihenkilön palkkaamista.

Koulutuksen eri siirtymävaiheissa oppilashuolto tekee yhteistyötä seuraavasti. Lapsen siirtyessä päivähoidosta esikouluun esikoulun opettaja ja erityislastentarhanopettaja osallistuvat päivähoidon siirtopalaveriin, jossa käsitellään myös perhepäivähoidosta tulevien lasten asiat. Lapsen asian niin vaatiessa erityislastentarhanopettaja tuo asian huoltajien luvalla oppilashuoltoryhmän tietoon ja tämä organisoii lapselle tarvittavat tukitoimenpiteet esikouluun.

Esikoulusta 1-luokalle siirryttäessä esikoulun opettaja järjestää kevätlukukaudella lasten vanhempien tapaamiset, joihin tuleva 1. luokan opettaja osallistuu. Tarvittaessa voidaan kutsua myös asiantuntijoita mukaan. Jos lapsi tarvitsee oppilashuollollisia tukitoimia, niistä sovitaan yhdessä huoltajien kanssa ja koulun johtaja vie asian oppilashuoltoryhmälle.

Kouluterveydenhuollon runko muodostuu ennaltaehkäisevälle terveydenhoitotyölle, ja se on jatkoa lastenneuvolatyölle. Tavoitteena on lapsen terveyden edistäminen, terveen kasvun, kehityksen sekä oppimisen tukeminen, ja koko kouluyhteisön hyvinvointi. Kouluterveydenhoitajan puoleen voi kääntyä kaikissa terveyteen ja koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Asiat käsitellään aina luottamuksellisina.

Kouluterveydenhoitaja on tavoitettavissa Rääkkylän koululla maanantaisin ja torstaisin klo 9.00 – 15.00. Vastaanotto toimii ajanvarauksella. Kiireelliset tapaukset hoidetaan ilman ajanvarausta.

Rääkkylän kouluterveydenhuollossa tarkistetaan kaikki esikoululaiset. Vanhempia suositellaan osallistumaan lastensa terveystarkastuksiin. Yhteisen ajan sopiminen onnistuu parhaiten soittamalla terveydenhoitajalle. Jos vanhemmat eivät pääse terveystarkastuksiin osallistumaan, tulee jokaisesta tarkastuksesta kirjallista palautetta kotiin.

Sairastapauksista ja tapaturmista koulupäivän aikana ilmoitetaan aina terveydenhoitajalle, joka ilmoittaa asiasta eteenpäin vanhemmille. Vanhemmat ovat pääasiallisesti vastuussa lapsen sairaanhoidon järjestämisestä, hoitoon saattamisesta ja seurannasta terveydenhoitajan ohjeiden mukaan. Jos lapsella on jokin koulupäivän aikana lääkitystä vaativa sairaus, on hänen pidettävä tarvitsemansa lääkitys mukanaan. Koulun henkilökunnasta vain terveydenhoitajalla on velvollisuus ja koulutus antaa lääkkeitä lapselle esimerkiksi ensiaputilanteissa.

Tapaturmia ehkäistään huolehtimalla koulun tilojen asianmukaisuudesta ja turvallisuudesta. Huomatut korjaustarpeet ilmoitetaan välittömästi kiinteistöhoitajalle. Välitunneilla koulun johtaja ja rehtori huolehtivat riittävästä valvonnasta ja lähiliikuntapaikalle järjestetään uusille esikoululaisille tarvittava opastus laitteiden käyttöön. Koulun pihan ja ulkoliikuntatelineiden kuntoa seurataan säännöllisesti teknisen toimen puolesta. Ensiaputarvikkeet ovat koulujen opettajainhuoneessa, liikuntasalissa, kotitalousluokassa sekä teknisen ja tekstiililyön luokissa. Koululla on myös retkille mukaan otettavia ensiapulaukkuja. Henkilökunnan ensiaputaitoja ylläpidetään Rääkkylän Spr:n järjestämien koulutusten avulla. Kun terveydenhoitaja on koululla, lapsi ohjataan tapaturmatilanteissa hänen vastaanotolleen tai terveydenhoitaja kutsutaan paikalle. Tapaturmat kirjataan erilliseen tapaturmakansioon ja siihen liitetään lyhyt selostus tapahtuneesta sekä tehdyt toimenpiteet.

Kouluruokailu on osa koulun opetus- ja kasvatustehtävää. Opettajat kantavat ensisijaisen vastuun lapsen osallistumisesta kouluruokailuun sekä valvovat kouluruokailun. Ruokalan henkilöstö on opettajien rinnalla oheiskasvattaja niin ravitsemusasioissa kuin hyvien tapojen opettamisessa. Erityisruokavaliot ja ruoka-aineyliherkkyydet kartoitetaan vuosittain lukuvuoden alussa oppilasilmoituksen täyttämisen yhteydessä. Kouluterveydenhoitaja antaa tarvittaessa lisäohjeita. Eettisistä ym. syistä johtuvat erikoisjärjestelyt hoidetaan koulunjohtajan tai rehtorisivistystoimenjohtajan kautta. Kouluruokailua seurataan ja arvioidaan lapsille ja huoltajille tehtävillä kyselyillä.

Koulukuljetukset järjestetään kunnassa voimassa olevien kuljetusperiaatteiden mukaisesti. Kuljetusreitit pyritään järjestämään oppilaiden kannalta turvallisiksi. Koulukuljetukset saapuvat ja lähtevät koulun parkkipaikan edestä, jolloin oppilaat eivät tarvitse ylittää parkkipaikkaa. Kello 12 ja 13 kuljetuksia valvovat siihen määrätty avustajat sekä opettajat vuorolistan perusteella. Lapsille pidetään nimenhuuto ennen kuljetukseen menemistä. Jos lapset pääsevät oppitunnilta ennen varsinaista oppitunnin päättymisaikaa, kyseisen tunnin opettaja valvoo kuljetukseen meneviä oppilaita kunnes kuljetuksia valvoja opettaja saapuu.

Henkilöstö perehdytetään oppilashuoltoa koskevaan suunnitelmaan lukukauden alkaessa yhteisessä suunnittelukokouksessa. Kesken lukuvuotta tulevien uusien henkilöiden perehdytyksen hoitaa joko koulunjohtaja tai rehtori-sivistystoimenjohtaja. Yhtenä perehdytyksen apuvälineenä on perehdyttämiskansio. Esikoulun opettaja huolehtii esikoululaisten perehdyttämisestä oppilashuollon suunnitelmaan tarvittavin osin. Huoltajat saavat syystiedotteessa, tutustumiskäynnillä ja vanhempaintapaamisissa tietoa oppilashuollon suunnitelmasta. Oppilashuoltoryhmässä perehdytetään yhteistyökumppaneita oppilashuollon suunnitelmaan.

Toimintaohjeita päivitetään lukuvuoden alkaessa yhteisessä suunnittelukokouksessa. Toteutumista seurataan ja arvioidaan lukuvuoden päättyessä. Rehtori huolehtii asioiden kirjaamisen ja päivittämisen.

2. Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa

Rääkkylän koulussa on varauduttu äkillisiin kriisitilanteisiin. Tärkein työväline ko. tilanteissa on kriisisuunnitelma (liite 7). Kriisisuunnitelma sisältää toimintaohjeita erilaisiin äkillisiin kriisitilanteisiin, kuten fyysisiin väkivaltatilanteisiin, onnettomuuksiin, erilaisiin häiriötilanteisiin ja kuolemantapauksiin. Kriisisuunnitelmassa määritellään myös työn- ja vastuunjaot kriisitilanteisiin ja kriisitilanteisiin varautumiseen.

Koululla on käytössä turvallisuuskansio, joka sisältää pelastussuunnitelman, perehdyttämisen, hyvän työkäyttäytymisen edistämisen, pelastautumisharjoituksen ohjeet, riskianalyysit, järjestyssäännöt, toimintaohjeet, kriisisuunnitelman sekä työsuojelun toimintaohjelman. Turvallisuuskansiota laatiessa on pyritty kokoamaan yksiin kansiin kaikki turvallisuuteen liittyvät asiat.

Toimintaohjeet erilaisissa äkillisissä kriisitilanteissa on kirjattu kriisisuunnitelmaan. Kriiseissä johtaminen, tiedottaminen ja viestintä on pääasiassa rehtorin vastuulla. Myös muu henkilökunta osallistuu tarvittaessa edellä mainittuihin toimiin ennalta määritettyjen turvallisuusohjeiden mukaisesti. Kriisitilanteiden tiedottamisvastuusta on määrätty kriisisuunnitelmassa.

Psykososiaalisesta tuesta ja jälkihoidosta kriisin tmv. jälkeen vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset. Tuki ja jälkihoito toteutetaan mahdollisimman pian ja joustavasti. Sitä voivat olla toteuttamassa esimerkiksi terveydenhuoltohenkilöstö, kunnan kriisiryhmä ja seurakunta.

Kriisisuunnitelmasta tiedotetaan ja siihen perehdytetään lukuvuoden alkaessa koulun henkilökuntaa. Kriisisuunnitelman päivittäminen ja arviointi koulutoimessa on rehtori-sivistystoimen johtajan vastuulla. Toimintavalmiuksia kriisitilanteissa harjoitellaan esimerkiksi poistumisharjoituksissa aina lukuvuoden alkaessa. Tarvittaessa järjestetään myös muita harjoituksia ammattilaisten johdolla. Myös henkilökunnan ensiaputaitoja päivitetään säännöllisesti, vähintään kolmen vuoden välein. Rääkkylän koulussa on nimetty turvallisuusvastaavat, jotka huolehtivat turvallisuus- ja pelastautumisasioista. Turvallisuuskansion päivittämisestä ja arvioinnin suorittamisesta vastaa rehtori yhdessä turvallisuusvastaavien kanssa.

3. Suunnitelma lapsen suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kaikilla kouluyhteisön jäsenillä on oikeus fyysiseen ja psyykkiseen koskemattomuuteen. Jokaisella on myös oikeus turvalliseen työympäristöön.

Kiusaamista ehkäistään päivittäisessä työskentelyssä kasvattamalla lapsia erilaisuuden hyväksymiseen ja suvaitsevaisuuteen. Lapsille selvitetään, mikä on kiusaamista ja annetaan heille toimintaohjeita kiusaamistilanteisiin. KiVa-koulu- ohjelman materiaalia hyödynnetään myös esikoululaisten kiusaamisen ehkäisyssä. Oleellista ennaltaehkäisyssä on nollatoleranssin periaate ja kiusaajan vastuuttaminen. Huoltajille lähetetään lukuvuosittain kirjallinen kysely, jossa selvitetään, onko kiusaamista tapahtunut. Myös vanhempaintapaamisissa voidaan käsitellä kiusaamisasioita.

Kiusaamiseen on puututtava heti ja selvitettävä ketä kiusataan, kuka kiusaa, mitä on tapahtunut ja ketkä ovat nähneet tilanteen. Tapahtumien kulku käydään läpi asianosaisten ja mahdollisten silminnäkijöiden kanssa. Osapuolten kanssa sovitaan kiusaamisen lopettamisesta ja päätetään seurannasta. Samassa yhteydessä harkitaan, onko tarpeen tiedottaa kiusaamisesta laajemmin, esimerkiksi luokan, ryhmän tai koko yhteisön tasolla. Kiusaamisesta tiedotetaan asianosaisten vanhemmille. Tapahtumien kulku, päätökset ja seuranta kirjataan ja arkistoidaan oppilashuollon aineistona. Pitkäaikainen tai erittäin vakava kiusaaminen viedään kolmihenkisen KiVa-tiimin käsittelyyn. Vakavissa kiusaamistapauksissa myös rehtori osallistuu asian selvittelyyn. Tarvittaessa myös koulun oppilashuoltotyöryhmä käsittelee ja hoitaa kiusaamistapauksia.

Jos lapsi kokee opettajan tai koulun muuhun henkilökuntaan kuuluvan aikuisen kiusaavan tai häiritsevän häntä, lapsi voi kertoa asiasta huoltajalleen ja huoltaja voi ottaa yhteyttä koulunjohtajaan tai rehtorisivistystoimenjohtajaan. Lasta, huoltajaa sekä kiusaavaa aikuista kuullaan ja selvitetään tapahtumien kulku, sovitaan jatkotoimenpiteistä ja seurannasta. Asiasta kirjoitetaan muistio. Tarvittaessa rehtorisivistystoimenjohtaja käyttää selvittelyssä apunaan sosiaalityöntekijää ja vie asian sivistyslautakunnan käsittelyyn tai muiden viranomaisten tietoon.

Väkivaltaa ja aggressiivista käyttäytymistä ehkäistään tukemalla myönteistä käyttäytymistä positiivisella palautteella ja selvittämällä lapselle koulun säännöt fyysisestä ja psyykkisestä koskemattomuudesta. Lapsille opetetaan myös erilaisia sanallisia selviytymismalleja väkivalta- ja aggressiotilanteissa. Lapsia kannustetaan osallistumaan sekä fyysisen että psyykkisen kouluviihtyvyyden luomiseen.

Koulussa tapahtuneesta väkivaltatilanteesta ilmoitetaan välittömästi koulun johtajalle tai rehtorisivistystoimenjohtajalle, joka tarvittaessa soittaa poliisin ja mahdollisesti myös ambulanssin paikalle. Samassa yhteydessä harkitaan, onko tarpeen tiedottaa asiasta laajemmin, esimerkiksi luokan, ryhmän tai koko yhteisön tasolla.

Väkivaltatilanteessa seuraavista ohjeista voi olla hyötyä:

- ole kohtelias ja ystävällinen
- syvenny asianomaisen sanomaan
- vältä arvovaltakiistaa
- pidä etäisyys
- pidä katsekontakti
- älä anna epätodellista kuvaa ja toivoa (realismi)
- säilytä oma rauhallisuus
- anna henkilön puhua
- oikaise virhetulkinnat ja perustele
- selvitä epäselvät asiat
- tee kysymyksiä
- pyri saamaan henkilö istumaan
- älä kosketa
- älä esitä henkilökohtaisia vaatimuksia
- jätä ovi auki
- ota mukaan työtoveri

- ota uhkaus todesta
- pyri saamaan lapset turvaan
- pyri saamaan apua muilta aikuisilta
- anna väkivaltaisesti käyttäytyvälle perääntymismahdollisuus

Tilanteen jälkiselvittely:

- tilanne selvitetään työparina esim. rehtorin johdolla
- tilanne kirjataan
- osapuolten kuulemisen ja selvittelyn tavoitteena on estää väkivaltaisen tilanteen uusiminen, tarvittaessa kutsu huoltajat mukaan neuvotteluun
- jos opettaja on joutunut käyttämään voimakeinoja, tilanteesta tulee tehdä kirjallinen selvitys poliisiviranomaiselle
- väkivaltatilanteesta ilmoitetaan huoltajalle
- jatkoseuranta

Tarvittaessa otetaan yhteyttä työsuojeluvaltuutettuun ja hankitaan lääkärintodistus. Mikäli väkivallan tekijänä on opettaja tai muu koulun työntekijä, koulun johtajan tai rehtori-sivistystoimenjohtajan on puututtava asiaan välittömästi. Tapahtumien kulku selvitetään haastattelemalla sekä lapsia että työntekijää. Myös huoltajia kuullaan. Tarvittaessa käytetään ulkopuolista asiantuntija-apua.

Kiusaamis- ja väkivaltatilanteissa tulee varmistaa sekä teon tekijän että teon kohteena olevan osalta yksilöllinen tuki, tarvittava hoito ja jälkiseuranta. Ensisijaisesti esikoulunopettaja sekä oppilashuoltotyöryhmä huolehtivat jälkiseurannasta ja viranomaisyhteistyön järjestämisestä.

Oppitunneilla häiritsemistä ehkäistään järjestämällä opetus niin, että kaikki lapset pystyvät oppimaan. Tarvittavia tukitoimia käytetään ja niiden toimivuutta seurataan. Fyysinen oppimisympäristö pidetään kunnossa.

Opettajalla on oikeus pyytää lasta poistumaan luokasta tai muusta tilanteesta, jossa opetusta järjestetään taikka koulun järjestämästä tilaisuudesta. Opettaja voi lasta poistaessaan käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina lapsen ikä ja tilanteen uhkaavuus tai häirinnän vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. (POL 36b§, 2003)

Kun lapsi on poistettu luokasta, on huomioitava, että hänelle on järjestettävä valvonta. Naapuriluokassa olevaa opettajaa pyydetään apuun. Jos opettaja apua ei ole saatavissa, kiinteistöhoitajan voi hälyttää avuksi.

Jatkotoimenpiteet:

- tieto huoltajalle ja oppilashuoltotyöryhmälle
- kirjallinen selostus tapahtuneesta rehtorille
- tarvittaessa yhteydenotto poliisiin

Väkivaltatilanteissa yhteistyö ja yhteydenotto huoltajiin tulee olla mahdollisimman ripeää ja joustavaa. Ensisijaisesti esikoulun opettaja ottaa yhteyttä puhelimitse huoltajaan. Tarvittaessa voidaan yhteydenotto hoitaa myös sähköpostitse tai muulla soveltuvalla tavalla.

Viranomaisyhteistyössä pyritään joustavuuteen. Oppilashuoltotyöryhmä ja rehtori toimivat viranomaisyhteistyön organisoijana. Nämä tahot voivat tarvittaessa ottaa yhteyttä kunnan sosiaaliviranomaisiin, koulupoliisiin, pelastusviranomaisiin tai muihin tarpeellisiksi katsottaviin toimijoihin.

Suunnitelmasta tiedotetaan lapsille ja huoltajille sekä koulun henkilökunnalle koulun syystiedotteessa, vanhempaintapaamisissa sekä lukuvuoden ensimmäisillä tunneilla. Uudet työntekijät saatetaan tietoisiksi suunnitelmasta perehdyttämiskansion avulla. Oppilashuoltoryhmä perehdyttää yhteistyökumppaneita suunnitelmaan.

Suunnitelmaa päivitetään lukuvuoden alkaessa yhteisessä suunnittelukokouksessa. Toteutumista seurataan ja arvioidaan lukuvuoden päättyessä. Rehtori huolehtii asioiden kirjaamisen ja päivittämisen.

6 Eri kieli- ja kulttuuriryhmien sekä erityisen koulutustehtävän mukainen esiopetus, vieraskielinen esiopetus ja kotimaisten kielten kielikylpä

6.1 Saamenkieliset

Esiopetusta voidaan antaa jollakin kolmesta Suomessa puhuttavista saamen kielistä: inarinsaame, koltansaame ja pohjoissaame.

Saamen kielellä annettavan esiopetuksen kielelliset tavoitteet ovat samat kuin muussakin esiopetuksessa. Lisäksi saamenkielisen esiopetuksen tavoitteena on vahvistaa saamen kielen osaamista ja erityisesti rohkaista käyttämään kieltä. Opetuksen tulee tukea suullisen perinteen säilymistä ja vahvistamista. Tavoitteena on myös lisätä lapsen valmiuksia toimia saamenkielisessä ympäristössä ja oppia saamen kieltä ja kielellä.

Saamelaisalueen koulut ja päiväkodit ovat osa monikulttuurista yhteiskuntaa. Esiopetuksen tavoitteena on kasvattaa lasta monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen sekä opettaa häntä kunnioittamaan alueensa kieliä ja kulttuureja. Tärkeää on painottaa saamelaisten yhteenkuuluvuutta alueen alkuperäiskansana yli rajojen.

Esiopetuksen tulee vahvistaa ja edistää lasten saamelaista identiteettiä ja kulttuuritietoisuutta. Lapselle tulee kasvatuksen ja opetuksen avulla antaa mahdollisuus omaksua saamelainen kulttuuriperintö. Opetuksen painoalueita ovat saamelainen kulttuuri, erityisesti joiku ja käsityöt, elinkeinot, elämäntapa ja paikallinen luonto. Kielellisen ja kulttuuriperinteen jatkumista tulee edistää yhteistyössä paikallisen yhteisön kanssa.

6.2 Romanikieliset

Romanilasten esiopetuksessa otetaan huomioon romanikulttuurista johtuvat erityistarpeet ja annetaan mahdollisuuksien mukaan romanikielen opetusta.

Romanikielen opetuksen tarkoituksena on vahvistaa romanilapsen identiteettiä ja kulttuuritietoisuutta sekä antaa hänelle mahdollisuus toimivaan kaksikieliseen kulttuuri-identiteettiin.

Romanikielen opetuksen tavoitteet ovat tutustuttaa lasta leikin ja lorujen avulla romanikieleen, laajentaa sanavarastoa, edistää lausetajua ja rohkaista käyttämään omaa kieltä keskinäisessä kanssakäymisessä. Opetuksen tulee tukea suullisen perinteen säilymistä ja vahvistamista sekä kertoa romanikulttuurista, elämäntavasta, ammateista ja historiasta.

Romanilasten tulee saada esiopetuksessa erityisesti opetusta suomen/ruotsin kielessä ja kädentaidoissa.

6.3 Viittomakieliset

Viittomakielisessä opetuksessa lasten kielitausta voi olla jokin seuraavista: viittomakieli äidinkielenä, ensikielenä tai toisena kielenä. Viittomakielinen esiopetus toteutetaan ensisijaisesti viittomakielisessä ryhmässä tai sekaryhmässä, joka koostuu viittomakielisistä ja puhuttua kieltä käyttävistä lapsista. Opetuksen kielelliset tavoitteet ja pedagogiset ratkaisut kytkeytyvät läheisesti lasten kielitaustaan, joka

otetaan erityisesti huomioon laadittaessa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa tai henkilökohtaista opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa. Lapselle tulee antaa kasvatuksen ja opetuksen myötä mahdollisuus omaksua viittomakielinen kulttuuriperintö.

Viittomakielisen esiopetuksen kielelliset tavoitteet ovat samat kuin muussakin esiopetuksessa. Esiopetuksen tavoitteena on vahvistaa viittomakielistä ilmaisua, lausetajua ja viittomavarastoa sekä rohkaista käyttämään kieltä ja näin lisätä lapsen valmiuksia toimia viittomakielisessä ympäristössä. Tavoitteena on myös tutustuttaa lapsi valtakulttuurin ja viittomakielisen kulttuurin eroihin, kuten äänimaailman ilmiöihin ja puhuttuun kieleen sekä tulkkipalvelun käyttöön.

Esiopetuksen tavoitteet saavutetaan aikuisen ja lapsen välisessä viittomakielisessä vuorovaikutuksessa. Siinä otetaan huomioon, että lapsen kanssa viestitään pääasiallisesti visuaalisen kanavan kautta. Sekaryhmässä esiopetus toteutetaan siten, että viittomakielinen lapsi voi osallistua siihen mahdollisimman täysipainoisesti. Viittomakielisen opetuksen ja kasvatuksen turvaamiseksi voidaan käyttää tulkkausta.

6.4 Maahanmuuttajat

Esiopetusikäisen maahanmuuttajalapsen opetus on mahdollista järjestää muun esiopetuksen yhteydessä, perusopetukseen valmistavana opetuksena tai näiden yhdistelmänä. Esiopetukseen osallistuvia maahanmuuttajia erottaa toisistaan kieli ja kulttuuri, maahanmuuton syy ja maassaoloaika. Lasten taustat otetaan

huomioon, vaikka opetuksessa toteutetaan esiopetuksen yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita. Lisäksi maahanmuuttajien opetuksella on erityistavoitteita, joihin pyritään paikallisten resurssien ja erilaisten ratkaisumallien rajoissa. Opetuksella tuetaan suomen/ruotsin kielen ja mikäli mahdollista myös lapsen äidinkielen kehittymistä sekä mahdollisuutta kasvaa kahteen kulttuuriin. Lapsen identiteetin rakentumiselle on merkityksellistä, että myös hänen kulttuuriinsa kuuluvia asioita arvostetaan ja että ne näkyvät esiopetuksen arkipäivässä.

Suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen tavoite on, että lapsi saavuttaa perusopetuksen aikana mahdollisimman toimivan suomen/ruotsin kielen taidon kaikilla kielen osa-alueilla. Hyvän suomen/ruotsin kielen hallinnan keskeisinä edellytyksinä ovat äidinkielen hallinta ja tavoitteinen oppiminen. Esiopetuksessa lapsella on mahdollisuus opiskella suomea/ruotsia sekä ohjauksessa että luonnollisissa viestintätilanteissa suomen/ruotsinkielisten lasten ja aikuisten kanssa. Esiopetuksen keskeiset sisältöalueet harjaannuttavat kielen käytön eri toimintoihin, kotouttavat suomalaiseen kulttuuriin ja vertailevat suomalaista kulttuuria muihin kulttuureihin. Tämä opetus ja lapsen äidinkielen oppimisprosessit nivoutuvat kaikkiin esiopetuksen osa-alueisiin.

Lapsen äidinkielen opetuksen tavoitteet puolestaan ovat ajattelun kehittyminen, itsetunnon ja persoonallisuuden ehyt kasvu sekä kielenkäyttötaitojen vahvistuminen. Keskeisellä sijalla on lapsen ilmaisukielen ja -rohkeuden lisääntyminen sekä omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen. Kulttuuriryhmän mukaan joko kerrottu tai kirjoitettu satu- ja tarinaperinne ovat keskeistä aineistoa.

Oman kulttuurin tukemisen tavoitteena on, että lapsi tulee tietoiseksi oman etnisen ryhmänsä kulttuuriperinnöstä ja oppii arvostamaan sitä. Kulttuuria tukevan esiopetuksen päämääränä on omanarvontuntoinen, kulttuuristaan, taustastaan ja kielestään ylpeä, yhteiskuntaan integroitunut kaksikielinen ja -kulttuurinen aikuinen, joka kykenee siirtämään omaa kulttuuriperintöään lapsilleen.

6.5 Erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatustieteelliseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva esiopetus

Perusteiden lähtökohdat

Perusopetuslain 628/1998 7 §:n mukaan valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen, myös esiopetuksen järjestämiseen. Järjestämisluvassa opetuksen järjestäjälle voidaan määrätä erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva erityinen koulutustehtävä.

Erityisen maailmankatsomuksellisen koulutustehtävän mukainen opetus voi perustua esimerkiksi tiettyyn uskonnolliseen tai kulttuuriseen katsomukseen. Kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva opetus voi puolestaan olla johonkin tiettyyn pedagogiikkaan nojaavaa.

Erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvassa esiopetuksessa noudatetaan näitä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Tämän määräyksen lähtökohtana on perusopetuslain 3 §, jonka mukaan opetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin kyseisessä laissa säädetään. Lisäksi lähtökohtina ovat valtioneuvoston perusopetus-laissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta antaman asetuksen (1435/2001) 2 - 4 §:ssä määritellyt opetuksen valtakunnalliset tavoitteet ja asetuksen 5 § 1 momentissa määritellyt esiopetuksen erityiset tavoitteet sekä kyseisen asetuksen 3 §:n 3 momentin säännös, jonka mukaan erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvassa opetuksessa oppilaalle annetaan myös opetuksen perustana olevaan maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvia tietoja, taitoja ja valmiuksia.

Erityiseen tehtävään perustuvassa esiopetuksessa noudatettava opetussuunnitelma voi olla omaleimainen edellä mainittujen normien ja opetuksen järjestämisluvassa määrittämällä tavalla.

Opetuksen järjestämisen lähtökohdat

Kasvatustieteiden ja opetuksen tulee tukea perusopetuslaissa tarkoitetulle esiopetukselle valtioneuvoston perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen tavoitteista ja tuntijaosta antaman asetuksen 2- 4 §:ssä määriteltyjen valtakunnallisten tavoitteiden sekä lisäksi saman asetuksen 5 §:n 1 momentissa määriteltyjen esiopetuksen erityisten tavoitteiden saavuttamista. Erityisen tehtävän mukainen maailmankatsomus tai erityinen kasvatustieteellinen tehtävä voi ilmetä esiopetuksen arvoissa, kasvatustavoitteissa, toiminta-ajatuksessa ja toimintakulttuurissa. Lisäksi erityinen kasvatustieteellinen tehtävä voi ilmetä pedagogisina ratkaisuin, jotka konkretisoivat oppimiskäsitystä opetusjärjestelyjen ja -menetelmien sekä työtapojen ja oppimisympäristöjen avulla.

Toiminta, kasvatustieteet ja opetus eivät voi kuitenkaan olla ristiriidassa esiopetukselle asetettujen yleisten kasvatustavoitteiden ja opetukselle asetettujen tavoitteiden kanssa. Ne eivät myöskään voi olla lähtökohdiltaan sellaisia, että ne pyrkivät vaikuttamaan siihen, että esiopetuksessa oleva lapsi sitoutuu kyseiseen maailmankatsomukseen tai sitä edustavan yhteisön jäsenyyteen tai kasvatustieteelliseen järjestelmän taustalla olevaan arvo- ja kasvatustieteelliseen näkemykseen tai sitä edustavan yhteisön jäsenyyteen.

Esiopetuksen opetussuunnitelmassa tulee kuvata opetuksen perustana olevat yleiset ja erityiseen maailmankatsomukseen perustuvat arvot, erityiseen maailmankatsomukseen ja kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva toiminta-ajatus, kasvatustavoitteet ja toimintakulttuuri sekä kasvatustieteelliset lähtökohdat ja pedagogiset ratkaisut (erityiseen kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvassa esiopetuksessa) ja niiden näkyminen esiopetuksen toiminnassa.

Erityiseen maailmankatsomukseen perustuva esiopetus

Erityisen maailmankatsomukselliseen järjestelmään perustuvassa opetuksessa noudatetaan perusopetuslain 11 §:n 4 momentin ja perusopetuslain 14 §:n määräyksiä esiopetuksen sisällöstä ellei järjestämislupa oikeuta poikkeamaan niistä.

Esiopetukseen sisällytetty maailmankatsomuksellinen aines ei saa olla tavoitteiltaan ja sisällöltään ristiriidassa edellä mainitussa valtioneuvoston asetuksessa ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen esiopetuksen yleisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden kanssa.

Esiopetuksen yleisiä tavoitteita täydentävän katsomuksellisen aineksen tulee käydä selkeästi ilmi esiopetuksen järjestäjän opetussuunnitelmasta.

Kodin kanssa tehtävä yhteistyö

Opetuksen järjestäjän on selvitettävä lapsen huoltajalle esiopetuksen toiminnan, kasvatuksen ja opetuksen maailmankatsomukselliset lähtökohdat ja painotukset.

Erityiseen kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva esiopetus

Erityiseen kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvassa opetuksessa noudatetaan perusopetuslain 11 §:n 4 momentin ja perusopetuslain 14 §:n määräyksiä esiopetuksen sisällöstä ellei järjestämislupa oikeuta poikkeamaan niistä.

Esiopetuksessa erityinen kasvatustieteellinen tehtävä voi ilmetä esiopetuksen erilaisina pedagogisina ratkaisuin, joissa korostuu ihmisen kehittyminen taiteen ja käytännön toiminnan myötä tai läpäisyperiaatteella aineksena, joka täydentää opetussuunnitelman perusteissa ilmaistuja tavoitteita ja esiopetuksen keskeisiä sisältöalueita niitä muuttamatta.

Esiopetukseen sisällytetty aines ei saa olla tavoitteiltaan, sisällöltään tai toteuttamistavaltaan ristiriidassa edellä mainitussa valtioneuvoston asetuksessa ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen esiopetuksen yleisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden kanssa.

Esiopetuksen opetussuunnitelmasta tulee käydä selkeästi ilmi erityiseen kasvatustieteelliseen tehtävään perustuva opetus ja yleisiä tavoitteita täydentävä aines.

Kodin kanssa tehtävä yhteistyö

Opetuksen järjestäjän on selvitettävä lapsen huoltajalle esiopetuksen kasvatustieteelliset ja pedagogiset lähtökohdat.

6.6 Vieraskielinen esiopetus ja kotimaisten kielten kielikyly

Esiopetuksen järjestäminen on mahdollista perustaa erilaisille pedagogisille ratkaisuille, joissa korostuu kieli. Tällaisia ovat esimerkiksi vieraskielinen esiopetus ja kotimaisten kielten kielikyly. Näitä ratkaisuja käytettäessä on erityisen tärkeää, että lapsen huoltaja saa riittävästi tietoa käytettävästä toimintafilosofiasta ja opetuksen erityistavoitteista. Esiopetuksen opetuskielestä on säädetty perusopetuslaissa.

Esiopetuksen opetuskielellä ja muulla kielellä annettava esiopetus muodostavat kokonaisuuden. Yleistavoitteiden lisäksi tällaisessa esiopetuksessa pyritään erityistavoitteisiin. Suppeimmillaan tavoitteena on herättää lapsen mielenkiinto kieltä kohtaan. Laajimmillaan pyritään luomaan lapselle valmiuksia toimia kaksikielisessä ympäristössä ja oppia opetuskielen lisäksi myös muulla kielellä. Etätavoitteena voi tällöin olla, että lapsi pystyy perusopetukseen siirryttyään opiskelemaan sekä esiopetuksen opetuskielellä että kyseisellä muulla kielellä. Jos ryhmässä on kielelliseltä taustaltaan

erilaisia lapsia, heidän kielelliset tavoitteensakin ovat erilaiset. Niiden saavuttamista tuetaan tarvittaessa opetusta eriyttämällä. Mitä laajempaa muun kielen käyttö esiopetuksessa on, sitä suurempia vaatimuksia se asettaa oppimisympäristölle.

7 Arviointi

Arviointi Rääkkylässä

Arviointi perustuu esiopetuksen yleisten tavoitteiden ja mahdollisessa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arviointia suoritetaan jatkuvasti opettajan, mahdollisen muun henkilöstön ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa työskentelyn ja oppimisprosessin edetessä.

Arviointi voidaan antaa huoltajien kanssa käytävissä arviointi- ja palautekeskusteluissa, joissa lapsi voi olla läsnä. Myös lapsen omaa itsearviointia edistetään. Itsearvioinnissa lapsi havainnoi ja arvioi omia kykyjään ja suorituksiaan yhdessä aikuisen kanssa.

Jouluna ja keväällä lapsi saa osallistumistodistuksen. Toteutuneesta toiminnasta voidaan antaa kuvaus.

liite 1: oppimissuunnitelma (perusopetuksen ops:n liite 6)

liite 2: pedagoginen arvio

liite 3: oppimissuunnitelma tehostettua tukea varten

liite 4: pedagoginen selvitys

liite 5: hojks

liite 6: oppilashuoltotyöryhmän työskentelykaavake